

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Анна Станева

за дисертационния труд на

проф. д-р Методи Марков Марков

„Даване вместо изпълнение”

за придобиване на научната степен

„доктор на юридическите науки”

1. Разглежданият труд, отпечатан от издателство „Сиби”, е в обем на 291 страници. Той представлява цялостен и задълбочен анализ на правната фигура даване вместо изпълнение – тема, която като че ли е подценявана в съвременната ни правна литература. Трудът е първото самостоятелно монографично изследване на даването вместо изпълнение в България, което само по себе си има приносен характер.

2. Трудът се състои от увод, три глави и заключение, в които логически последователно и с много добра систематика са анализирани различните страни на даването вместо изпълнение като самостоятелен вид договор.

В първата глава авторът цели да разкрие същността на даването вместо изпълнение като самостоятелен вид договор. За целта започва с исторически и сравнително правно бележки; разглежда видовете характеристики на договора и го отграничава от сходни фигури. Последният параграф е може би твърде обемист и съдържа някои ненужни отграничения, които не способстват за изясняване същността на разглежданото правно явление.

Във втората глава, озаглавена „Сключване на договора”, авторът разглежда на първо място *какво може да бъде погасяването задължение* и стига до извода, че то може да произтича, както от договор, така и от едностранна сделка, а също и от извъндоговорни източници. Приема се, че няма ограничение и във *вида на заместваната престация*. Най-често се касае за парични задължения, но *datio in solutum* може да се приложи и спрямо задължения за прехвърляне или учредяване на вещно право (ако то не се изпълнява автоматично със сключване на договора), както и по отношение на задължения за отстъпване на право на ползване или на задължението по предварителен договор. Авторът подробно анализира различни хипотези в рамките на разглежданите групи случаи, като по някои от тях би могло да се спори. Бих споменала примерно хипотезата на предварителен договор, при която според мен се получава смесване между задълженията на страните по предварителния и по окончателния договор. Съмнение поражда и тезата, че е допустимо погасяване чрез *datio in solutum* на бъдещо

задължение. Възможно е страните преди падежа да уговорят погасяване на задължението с нещо друго. Дали обаче се касае за разглежданата правна фигура? Отговорът би следвало да се извлича от глава първа, където е дадена същностната характеристика на разглежданото явление.

Друга съществена част от съдържанието на глава втора е задълбоченият анализ на *естеството на заместващата престация*. Изводът на автора е, че всякаква престация може да бъде уговорена като заместваща, с изключение на паричната, в който случай би ставало дума за друго явление – обезщетение вместо изпълнение по чл. 79, ал. 1 ЗЗД. По последното би могло да се спори, както и напр. по възможността да се отстъпи облигационно право на ползване вместо изпълнение. Недостатъчно убедително за мен е и съгласието на автора със закона, че е налице разглежданата правна фигура при цесия вместо изпълнение (чл. 65, ал. 1 ЗЗД).

В третата глава са разгледани последиците от даване вместо изпълнение.

3. Анализираният правен проблем е несъмнено важен и авторът е дал интересни теоретични обобщения и решения, много от които могат да бъдат окачествени като оригинален принос. Такива са голяма част от въпросите, посочени по-горе в съдържанието на труда. Без стремеж към изчерпателност по-важните от тях са следните:

- изясняването на същността на договора за даване вместо изпълнение, заедно с отграничението от множество други правни фигури;
- посочване на характеристиките на договора;
- посоченият по-горе анализ на вида на различните видове погасявани задължения и на новата престация;
- тезата, че новото задължение може да е уговорено с модалитети, при това различни от тези по основното правоотношение;
- становището, че от договора за даване вместо изпълнение могат да възникнат задължения за страните; също възможността договорът да бъде развален поради неизпълнение и др.

Приносите са коректно посочени от автора в автореферата.

4. Поради изключителното многообразие от въпроси, разгледани от автора, несъмнено може да има противоречиви мнения, поради което не бих отчела несъгласието си с автора по отделни въпроси като бележка. Самият факт, че трудът предизвиква научен спор е положителен. Единственото, което бих посочила като недостатък, е обстоятелството, че на места според мен е налице разминаване между същността на разглежданото явление, изведена в глава първа, и поддържаните от автора тези в различни конкретни ситуации, разгледани в следващите глави. Бих ги обобщила като случаи, в които погасителният ефект не настъпва веднага. В тази връзка недостатъчно

убедително е разграничението между изменението на съществуващия договор и даването вместо изпълнение.

5. Езикът на автора е юридически прецизен, като същевременно прави труда лесен за възприемане. Множеството конкретни хипотези, които авторът разглежда, не водят до разпокъсаност на мисълта. Напротив, те са целенасочено подредени и следват основната логика на изложението.

6. Авторът е използвал и критично анализирал голям обем научна литература по този оскъдно уреден проблем. Полемиката с други автори е водена коректно със зачитане на чуждото мнение и излагане на убедителни собствени аргументи.

С оглед на всичко изложено, считам, че трудът „Даване вместо изпълнение” отговаря на изискванията на чл. 12, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което на автора проф. д-р Методи Марков следва да бъде дадена образователната и научна степен „доктор на юридическите науки”.

.....
Доц. д-р Анна Станева

25.2.2013